

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:
 Egész évre... 10 kor.
 Negyedévre... 4 "
 Helyben háskor hordva:
 Egész évre... 20 kor.
 Negyedévre... 5 "
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre... 24 kor.
 Negyedévre... 6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hét és a
 Karácsony utáni napok kivételével.

Helyki kiadóhivatal:
 Nagyvárad, Apáca-utca 2.

A szerkesztőség kéziratok visszaszolgáltatásán
 vagy megőrzésére nem vállal felelősséget.

Előfizetők és hirdetősek a
 kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes adatok ára 8 kor.

NAGYVÁRAD, december 11.

A román képviselőkhöz.

Hét hónapja, mióta a román képviselők a magyar parlamentben vannak, hogy ott, mondjuk ki őszintén, veszekedjenek, interpellálnak és szítsák továbbra is a haragnak, gyűlöletnek a tüzet és hintsék az egyenetlenkedésnek magvát. Megdöbbenéssel olvassuk nap, mint nap azokat a sajnálatra méltó jeleneteket, melyek a parlamentben játszódnak le s melyeket a nemzetiségi képviselők tapintatlan modoruk és maguk viselete által provokálnak a román nép rovására és kárára. Mert azt ne mondja senki, hogy a román nemzetiségi képviselők eddigi parlamenti szereplésükkel szolgálatot tettek a román népnek. Fájó szívvel látjuk és tapasztaljuk, hogy a román képviselők még mindig a régi nótát fújják, még mindig magyarellenés politikát üznek, a minnek természetes következménye aztán, hogy a magyarság ellenségeinek tekintik őket.

Önálló politikai programjuk nincsen, politikai ténykedéseikkel pedig léptenyomon összeütközésbe kerülnek a magyar állameszmével. Ezért volt kénytelen Andrassy belügyminiszter kijelenteni, hogy

ellenük a legenergikusabban fog harcolni. — Jól van ez így?

Jól van az, igen tisztelt román képviselő urak, hogy addig, míg önök léptenyomon apostrofálják a kormányt és annak bizalmatlanságot szavaznak — a román nép pusztul! Jól van az, hogy önök ahelyett, hogy a magyar pártokkal egyesülnének, a szociálistákkal szövetkeznek, a kiknek szemében a román pap ép olyan vörös posztó, mint a magyar pap. Hála és lojalitás-e az, az önök részéről, hogy önök ezekkel kacérkodjanak, kik legdühösebb ellenségei a román papoknak, kiknek önök mandátumaikat köszönhetik?

Hová fog ez vezetni? Hová fog jutni a román nép, ha vezetősége olyan párttal szövetkezik, amelynek nincs sem Istene sem hazája. Engemet renegátnak deklaráltak, mivel függetlenségi politikai elvet vallottam, ugyan kérem, minő epitheton illeti meg önöket, kik magyar ellenes politikát üznek és kik a szociáldemokráciával enyelegnek? Önök román választó polgáiraiknak egy boldogabb jövőt ígértek, pedig önök mai politikájukkal soha sem fogják azt a boldogabb kort megteremteni. És mindaddig, míg mi románok nem fogunk szakítani azzal az átkozott magyarellenés politikával, mindaddig, míg mi nem fogunk őszinte szeretettel és bizalommal fordulni a ma-

gyarokhoz, míg nem fogunk hozzájuk alkalmazkodni — a román kérdés fagypontra fog állani és megoldást nem fog nyerni. Évtizedeken át éltünk a magyarokkal a legfanatikusabb gyűlöletben és ellenségeskedésben — mi hasznunk volt belőle? Tele kiabáltuk a nagyvilágot, hogy a magyarok elnyomnak, jogainkat nem respektálják — pedig nem nyomtak el, ha pedig nem tudtunk eléggé érvényesülni, annak is mi voltunk az okai, mivel a magyar barátságát nem kerestük, hanem a külfölddel kacérkodtunk. 1848-ban a magyar szabadságharc eltipróival szövetkeztünk és édes hazánk ellenségeinek nyújtottunk segílyt. A közel multban pedig, midőn a magyar nemzet élet-halál harcot vívott alkotmányáért, a román politikusok távol tartották magukat a nemzeti küzdelemtől, dacára annak, hogy fellettek szólítva az egyesülésre. És mindezek dacára, mit tapasztaltunk a magyarok részéről? Talán üldözve és elnyomva lettünk? Ellenkezőleg. Hiszen, ha elnyomni akartak volna, meg lett volna rá az alkalom éppen a tavaszi választások alkalmával, amelynek eredménye azonban, hogy ma 15 román képviselő van a parlamentben. Ha tehát azt mondom, hogy a magyar nem ellensége a románnak, úgy igazat mondom, ha pedig önöket, igen tisztelt román képviselő urak, arra kérem, éppen a román nép érdekében,

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A tiszta életről.

— Prohászka püspök ajánlása egy könyvről. —

Az egyháznak, az államnak, a társadalomnak életforrása — a házasság. Mennél tisztább ez a forrás, annál több élet árad belőle az egész társadalomba.

E könyv egy eszmény: a tiszta, gondolatbeli hűséggel is védett házasság eszményének szolgálatába szegődött; a hit, az erkölcs, a bölcsélet, az orvosi tudomány világánál akarja a művelt ifjúságot ezen eszmény felé kalauzolni. Ennél magasabb, hazafiasabb érdeket nem ismerik. Ha a könyv nem egészen méltó a nagy eszményhez, szolgáljon mentségemül, hogy több tekintetben az uttörés munkájára kellett vállalkoznom.

Művelt, serdült ifjaknak szól könyvem. Csak ifjaknak.

A nőkhez tán máskor szólok.

Ezt írja most megjelent könyvéről *A tiszta életről* irodalmi jelentésében a szerző *Sausai Antal* dobsinai plébános.

A tiszta életnek s az erre irányuló lelkes

mozgalomnak, az érzékiség elleni küzdelemnek nagy apostola *Prohászka* püspök pedig ezeket írja róla az előszóban:

Ez a könyv férfias, nyílt szót kiált a világba a tiszta vérről s e kimondhatlan nagy kincs s nagy boldogság veszedelmeiről. Szózatát nyílt szó az álszemérmeskedés félnék híveinek társaságában s ugyancsak kiáltó szó ott, hol az ifjúság büne s a szülők s nevelők gondja egyaránt — néma. A néma bűn s a néma gond így akad egymásra.

Sokan félnék a nyílt szótól; félnék, de aligha segítenek; sokan rémülnek a kiáltó szótól s csak a panaszsajszavát hallatják.

Én nem; én örülök az ilyen nyílt óvatos szónak s nem félek a kiáltó szótól sem, mert nagyon is átérzem benne szükségképpen kitörő, kegyetlen fájdalmat az ifjúság pusztulása fölött s bizton remélem, hogy nem a frivolság pusztájában hangzik majd el, hanem visszhangzik a Sinaihegy mennydörgésével s az elvesztett s elzúlótt életnek fölpanaszolt fájdalmával az ifjúság szívében.

Nem azonosítom magam a szerző minden nézetével s állításával, de az irányt, a nyílt, okos fölvilágosítást s a lelkek szeretetétől sugalmazott, komoly intelmet igenis szükségesnek

tartom. Csak egy esetben engedném el s fojtánám el a hideg betűsorok kiáltó szavát, ha minden ifju s leány mellett látnék okos, nemes s a szó erkölcsi értelmében «édes» anyát, ki e könyv misszióját s e komoly próféta szerepét elvállalná, — ki szorgos szeretettel s elölgulatlan arccal tudna nézni gyermekének szemébe s egész lényével azt a benyomást tenné rá, hogy «fiam, leányom, ime ezek is az Isten gondolatai, a te életednek forrásai s örök boldogulásodnak kiindulásai s belőled s általad lesznek másokéi. Vigyázz, életedet el ne pocskold, mert elronthatod, de a világ összes bűbájával helyre nem hozhatod s mások nyomorúsága is jár majd a te elgyöngült életed sáros nyomaiban. Igen, a fiu a leány, a házasság, a gyermek, a nemi viszony s ép ugy a szüzesség hősiessé tipusa, mind, mind Istennek gondolata, melynek a szemérem, a fegyelem, a tiszta vér, az egészséges, erőteljes élet, az ideális, nemes szerelem, a boldog házasság vagy a szeplőtelen tisztaság ad remeklő formát.

De jaj, kegyetlen s rémséges körülöttünk a romlás s kevesen gondolkoznak a természet és kegyelem ez isteni gondolatairól istenileg, — kevesen nyernek igazán helyén való oktatást akkor, midőn minden összeesküdött a tiszt-

Ujjonnan nyílt üzletemben,

a mely fővárosi mintára van berendezve, raktáron tartom a legizlésebb kalapokat, fehérneműeket, nyakkendőket és mindennemű uridivat cikkeket. — Férfi fehérneműeket és angol női ingblousokat mérték után készítek.

Vidéki megrendelések pontosan teljesíttetnek.

Lukács Aladár

NAGYVÁRAD, FŐ-UTCZA.

Az Orsolya-apácák új bérpalotájában.

hogy szakítsanak eddigi politikájukkal és egyesüljenek a magyar pártokkal — kötelességemet teljesítem, mert itéljenek önök bármiképen, de abban, ismétlem, feltétlenül csalódnai fognak, ha azt hiszik, hogy a román kérdést önök, mint különálló politikai részt fogják megoldani. Soha. Minden román ember, ki higgadtan, objektíve gondolkodik és a mai kor szemüvegén nézi a világot, igazat fog nekem adni. Keserű igazságok ezek, amiket itt elmondtam, önöknek, jó uraim, de legyenek meggyőződve, hogy a legjobb szándékból tettem saját népem érdekében, amelynek jószágával és egyszerűségével oly sokan és oly annyiszor oly rutul visszaéltek.

(Kl)

Egészséges forrongás Baross Jánosnak a paraszt hitbizományokról mondott beszédje már az ülésteremben is nagy és ellentétes érzelmeket keltett. Mielőtt Baross Jánoshoz sietett gratulálni a függetlenségi képviselők egy része, másik része, köztük Szatmári, Olay, Ugron Gábor hevesen tiltakoztak Baross felfogása ellen. Szemere Huba hangosan kiabált: Igenis, ez a magyar politika, nem pedig amit ti csináltok. Justh Gyula alig bírta a rendet helyreállítani és Sümeget hívta fel szólásra.

Eközben a képviselők kitódultak a folyosóra és erre valószággal törgeteges erővel tört ki az indulat. László Pál ugyanis ezt mondta Baross Jánosnak: Jancsikám, mi veled tartunk szívvel-lélekkel. Ugron Gábor ellenben harsány hangon kiabálta: Ti csak a paraszt junker politikát majszoljátok. Inkább dinamittal robbantánám fel az egész parlamentet, semhogy ilyen törvényeket hozzon, László Pál: Ahhoz kevés a te hatalmad. Ugron: A nép is így gondolkodik. Oseink a sírjokban fordulnának meg, ha tud-

ség ellen s szórakozás, társalgás, irodalom, művészet, sajtó a rothadásnak csinál propagandát s megmetyeljezi már a gyermek életét.

E szerencsétlen nemzedéknek tetters nevelőkre, krisztusi tanítókra, fölvilágosolt pszichológusokra van szüksége s próféták, kik romokon ülve siratják az erköcstelen s züllött ifjúság romlásában a nemzet pusztulását s mégis sürke, homályos szimbolumokban beszélnek s tiszteletreméltó, de meg nem értett hieroglifékkal irnak, rajta nem segítenek.

Próbálja hát meg szerencsését a szerző s legyen próbálkozásán az Isten áldása. Éleszsze föl a tiszta, isteni élet vágyát ifjúságunk szívében; nyujtson neki fölvilágosítást a nagy érdekekről s az élet titkairól; nevelje ez ideális kincsek megóvásáért erős akaratra s a lázongó vér ellen diadalmas harcra; roppantsa meg a természetfölötti érvek vasgyűrűjében a test és vér lágy s mégis kegyetlen élvizomját s állítsa bele bátran a világba a keresztény nevelés-tannak gyakorlatát, mely a szívnek s a vérnek tisztántartására a szent gyónásban Krisztus erejét s a szent áldozásban Krisztus vérént nyújtja.

Ez irányban dolgozik a szerző! Némita el kiáltó szava a társadalom siró, siri panaszát s segítse könyvének világossága s meleg szeretete a tétovázó ifjúságot a hadak útjára.

Ennél több ajánlás vagy ismertetés igazán felesleges. Tolle, lege. Vedd és olvasd. Csak azt jegyezzük meg, hogy a füzött példány ára (póstköltség nélkül) 2 kor. 60 fill. A diszesen kötött, ajándéknak alkalmas példány ára 4 kor. Kapható a főbizományosnál: Szent-István-Társulat könyvkereskedése. Budapest, IV., Kecskeméti-utca 2. és a szerzőnél.

nák, hogy ilyen törvényhozóink vannak. László segítségére jött Szemere Huba és Nagy Emil, kik szintén hasonló állásponton voltak, ugyszintén Rákosi Viktor. A másik oldalon Szatmári Mór kiabált, mondván, ez visszatérés a régi gazrendszerhez. Nagy Emil erre indulatosan vágta oda: A régi gaz álliberális rendszer csinálta ezt a mai bajt. Olay Lajos szerint az egész kérdés zsidó kérdés. Ez ellen unisono tiltakoztak, csak a magyar föld megmentéséről van szó. A vitakozás óriási lármával folyt s csak nagynehezen csillapult le.

A francia kulturharc. A mai nappal megszűnt Franciaországban a konkurdátum s életbelépett az új törvény, a mely az államot és az egyházat különválasztja, habár a törvény rendelkezése értelmében még egy esztendő van fenntartva, a különválasztás teljes foganatosítására. Azt remélték, hogy a Vatikán nem fog nehézségeket gördíteni az új törvény végrehajtása ellen, de a pápa legújabb enciklikájában egyelőre visszautasította a kultuszegyesületek alapítását. A kormány eddig el volt tökélyve, hogy egyetlen templomot sem fog bezárítani, most azonban elrendelte, hogy az egyesületi törvény értelmében a papok jelenléte tegyenek arról, hogy az istenisztelet gyakorlását folytatni kívánják. A pápa ezt is eltiltotta és már most az a kérdés, hogy miképpen fogja a francia kormány ezt az új nehézséget megoldani. Briand vallásügyi miniszter erre vonatkozólag egy újságíró előtt a következő kijelentést tette:

— Ön azt kérdezi, vajjon a kormány az új helyzet következtében a templomok bezárására gondol-e? Megiehet, hogy azok, akik ezt az eshetőséget szemük előtt tartják, azt a titkos óhaját táplálják, hogy a kormány ehhez a végső eszközhöz fog nyulni.

A miniszter nyilatkozatai szerint tehát a templomok nyitva maradnak, de az egyesületi törvény ellen való kihágásokat konstatálni fogják és elítélés végett a bíróságok elé fogják utasítani. A további intézkedésekről a kormány csak ezután fog intézkedni. A képviselőházban igen élénk vita várható ebben a dologban.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, december 11.

Elnök: Justh Gyula.

Földmívelésügyi budget.

Papp Elek: Nem terjeszkedik ki részletesen a tárca egyes ágaira, csupán a mezőgazdasági munkáskérdéssel óhajt foglalkozni, melynek létezését az izgatással hivatásszerűen foglalkozóknak köszönhetjük és a kisbirtokosok eladásával, amin szövekezetek közraktárak létezésével és a közvetítő kereskedelem megrendszabályozásával lehetne segíteni. A vizerő felhasználását kívánja a mezőgazdaság körében is. A költségvetést elfogadja. (Helyeslés.)

Mérey Lajos: Mezőgazdaságunk hátramaradottságának legfőbb oka gazdasági társadalmunk végtelen közönyössége, mely odáig terjedt, hogy még legsúlyosabb bajainak feltárástól tartózkodott. Ez az oka gazdasági önállóságunk hiányának is, mely egytelől Ausztriától, másfelől a külföldtől hozott bennünket függésbe. Felolvassa a munkásszöveg egy felhívását Örkény község mezőgazdasági munkásaihoz, mely a legvéresebb izgatásokkal van tele. (Nagy zaj.)

Ernst Sándor: És a szerzője még szabadon van?

Mérey Lajos: Felolvassa a munkásvédő Mezői szövetség egy kiáltványát.

Felkiáltások: Persze, Mezői! Mezői hol van?

Mérey Lajos: Mely oda konkludál, hogy miután Mezőinek sikerült kicsikarnia (Derülttség) a szövetség alapszabályának jóváhagyását, lépjen be minden munkás az újjászervezett szociáldemokrata pártba. Fizessen két koronát, (Derülttség) a szövetség megtolja védeni minden nyuzástól.

Gyarmathy Dezső: Két koronát! (Derülttség.)

Mérey Lajos a sztrájtörvény szükségességét hangoztatja a munkások érdekében is, hogy megelőzzük a sztrájkot, hogy ne kelljen utólag büntetni a munkásokat. (Helyeslés.) Mezőhegyestről szólva jelzi, hogy tulsok az állami intézmény. Feltünteti a közös vámterület hátrányait. Azon reményben fogadja el a költségvetést, hogy a földművelésügyi miniszter gazdasági önállóságunkért fog közdeni. (Taps és éljenzés.)

A paraszt hitbizomány.

Baross János az eddigi birtokpolitika hátrányait tünteti fel. Az egyik, hogy az alföldön latifundiumokat tartottunk fenn, míg a felvidéket átengedjük a megbízhatatlan tótoknak, Erdélyt az oláhoknak. Jelzi a követendő birtokpolitikát. A sik vidéken nagy veszedelmet alkotnak a latifundiumok. Magyarországon a latifundiumok törpe birtokokkal állnak szemben. Szaporítani kell a parasztbirtokok számát. A kormánynak kell azt kezébe venni. Parcellázások szükségesek. (Helyes.) Szükséges, hogy az állam a magánparcellázásokba erőstőleg betolyjon. (Helyes.) Sőt az államnak magának kell kezébe venni a parcellázást. (Ugy van.) A kivándorlásnak és a nemzetközi szocializmus terjedésének az egyetlen óvszere. Bizonyítja ezt Németország példájával.

Héderváry Lehel: Nem sztrájtörvény kell nekik, hanem föld. (Ellentmondások.)

Baross: Tulajdonba adni földet nem lehet, hanem örökbételeket kell létesíteni, úgy, hogy idővel a népek módjában legyen a birtokokat magának megváltani. Ennek a parlamentnek, mely a nemzet bizalmából ül itt, kötelessége ezt az akciót megkezdni, különben elveszti a nép bizalmát. De ennek feltétele, hogy oly jogi intézményeket létesítsünk, hogy a nép meg is tarthassa azt a földet. (Ugy van.) A latifundiumok utolsó tartalékai a nemzeti vagyonnak, ügyelnünk kell rá, hogy ez el ne vesszen. (Ugy van!)

Baross János: Hibás az egyenlő öröklési jog és a birtok tulságos felaprózása. Az ilyen felaprózott kisbirtokok rövid idő alatt elpusztul. Ha azonban egy gyermek kezében marad a birtok, fennmaradhat az. A többi gyermeket neveljük egy, hogy nekik is eme pályán kell megélniök. Az egyenlő örökösedési jog következménye az egyke rendszer. Bizonyítja azt Széchenyi Imre gróf könyve is. Meg kell tehát változtatni a parasztbirtok öröklési jogot. (Ugy van, taps.) Rámutat, hogy a magyar parasztság nem köti magát az egyenlő osztályhoz. Sok helyen egy gyermek veszi át a parasztbirtokot, a többi kielégíti. Ez alapokon lehetne tehát új agrártörvényt alkotni. A hitbizományok fentartását ajánlja, sőt kiterjesztőnek tartja azt a parasztbirtokokra is, a nemzetiségi vidékeken még nagyobb a birtokpolitika hibája. (Halljuk.) Itt a külföldiek birtokvásárlásai és a nemzetiségek torlódásai okozzák a legnagyobb bajt. Külföldieket törvényesen kell eltüntetni a magyar birtokvásárlástól. (Helyeslés.) Ez csak visszatérés a régi magyar törvényekhez. A nemzetiségekkel is le kell számolnunk a birtokpolitika terén. (Ugy van.) Ha nemzetiségi vidéken eladó egy birtok, vegye meg azt az állam és biztosítsa azok fennmaradását, most hitbizományokkal (Ugy van, helyes.) alig kell menteni a nemzetiségi vidékeken a középirtokokat hitbizomány fenntartásával. Bizik a miniszter politikájában és elfogadja a költségvetést. (Taps.)

Sümegeti Vilmos arról beszél, hogy Székely-

földön az erdőket és legelőket kivették a nép kezéből. Kéri, gondoskodják a kormány, hogy a székely nép legelőt kapjon.

Többen szólaltak még fel. Így Veress József, Csitory Béla, Török Kálmán, Szmeccsányi György, Csányi Sándor.

Ezek után Darányi Ignác miniszter beszélt hosszan és érdekesen. A felhozott érvelésekre és kifogásokra felelt. A hegyvidéki akciót a kormány a tót vidékekre is kifogja terjeszteni. Ami a bor értékesítését illeti, kijelentette, hogy részvénytársaságokat akar létesíteni s a kormány a pincészövetkezeten kívül a részvénytársaságokat is kész támogatni. Az agrár-kölcsön megkönnyítését szükségesnek látja s e tekintetben tárgyalni fog a pénzügyminiszterrel. A gazdasági munkásokról szóló törvény jobban bevált volna, ha a gazdák is nem követtek volna el visszaéléseket. A székelyek akcióját, ha legelőket akarnak szerezni, az állam támogatni fogja. A gyergyói erdő-eladás ügyét megvizsgálja.

Ezután a tételt megszavazták. Holnap a részleteket tárgyalják.

Városi közügyek.

— A közgyűlés tárgysorozata. —

Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága holnap, csütörtökön délután tartja ez évben utolsó közgyűlését.

A tanács elég dolgot ad ezuttal a törvényhatóságnak. A tárgysorozat 58 ügyszerűt ölel fel. Igaz, hogy ezeknek fele csekélyebb jelentőségű, de igen sok az olyan fontosabb dolog is, amelyek nagyon is gondos mérlegelést igényelnek.

A város jövő évi költségvetése egymagában érdemes arra, hogy hosszabb ideig foglalkozzék vele a közgyűlés, azonkívül a városi tisztviselők fizetésrendezésének a kérdése, a tüdőbetegek szanatóriumának ügye, a Poynárház levágásának kérdése stb., mind mélyebben érintik a város érdekeit.

A közgyűlés tárgysorozata különben a következő:

1. A polgármester jelentése az előző havi közigazgatás állapotáról.

2. Az igazoló választmány az 1907-ik évre érvényes legtöbb adót fizető törvényhatósági bizottsági tagok névjegyzékét bemutatja.

3. A közigazgatási bizottságból 1906. év végével kilépő 5 tag választása.

4. Az igazoló választmánynak megalakítása.

5. A m. kir. belügyminiszter leirata az utcai közlekedésről szóló szabályrendelet jóváhagyása tárgyában.

6. A tanács mint állandó választmány javaslata a tisztviselő segéd és kezelő személyzet s városi alkalmazottak fizetésrendezése tárgyában.

7. A tanács előterjesztése a városi igák házi kezelésben leendő meghagyása tárgyában.

8. A tanács javaslata a Szigligeti-társaságnak a Népkönyvtár segélye felemelése iránt benyújtott kérvényére.

9. A tanács javaslata Szűcs Dezső nyug. aljegyző kegydíj iránti kérelme.

10. A tanács a házipénztár, az abban kezelt alapok s alapítványok 1907. évi költség-előirányzatát elfogadás végett beterjeszti.

11. A tanács előterjesztése a közpénzek elhelyezése tárgyában.

12. A tanács javaslata a Nagyváradon felállítandó tüdőbeteg szanatórium és rendelő intézet tárgyában.

13. A tanács javaslata a Szacsavay-szobor költségeiből fedezetlenül maradó összeg mi-kénti fedezése tárgyában.

14. A tanács előterjesztése az 1906. évi költségvetés egyes rovatainál szükséges póthitel engedélyezése iránt.

15.—17. Átiratok társötvényhatóságoktól.

18. A tanács mint állandó választmány a m. kir. belügyminiszter f. évi 101308. sz. rendeletének megfelelőleg módosított gyámpénztári szabályrendeletet jóváhagyás végett beterjeszti.

19. A tanács mint állandó választmány javaslata a Mészáros-utca szabályozása s ezzel kapcsolatosan Poynár János és id. Rimanóczy Kálmán háztulajdonosoknak a levágandó telekrész kisajátítására beadott ajánlatok tárgyában.

20. A tanács javaslata a külvárosi iskola elhelyezése végett özv. Varga Pálné tulajdonát képező vitéz-utcai telek megvétele tárgyában.

27.—26. Köztértvédelmi ügyek.

27.—28. Arlejtések eredménye.

29. Lukács Sándor cs. és kir. kamarás m. kir. pénzügyminiszteri osztály tanácsosnak a törvényhatósághoz intézett köszönő levele.

30. A Biharmegyei és nagyváradai régészeti és történelmi egyesület kérelme a terhére kivetett járda költség elengedése iránt.

31. Müller Salamon s társai kérvénye rendőri felügyeleti díj törlése iránt.

32. Dr. Kazay Kálmán bizottsági tag indítványa a Fő-utcának »Rákóczi-ut« elnevezése tárgyában.

33. A tanács jelentése Stern Miklós nagyvárad lakos által a Szaniszló-utcai bérkocsi megállóhely elhelyezése tárgyában hozott határozat ellen beadott telebbezés.

34. Ugyanannak jelentése a női ipar iskola világitása és vízvezetékekkel való ellátása tárgyában hozott határozata ellen Szedlarikné Dudinszky Anna által beadott telebbezésre

35—37. Szerződések bemutatása.

38. A polgármester a városi köz- és gyámpénztár megvizsgálásáról szóló jegyzőkönyvet bemutatja.

39—45. Nyugdíj, szabadságidő és fegyelmi ügyek.

46—53. Fizetési előlegek iránti kérvények.

54—58. Orvosi és szülésznői oklevelek meghirdetése.

Bordé Ferenc,
főjegyző.

A rendőrség hibás?

A rendőrség hibáiról szóló cikkekre vonatkozólag a rendőrség részéről hosszabban nyilatkoztak, amit a másik fél meghallgatása céljából közlünk, mert a közügyek főérdeke mindig az igazság, a való tényállás megállapítása.

A rendőrségen azt hiszik, máshol nyervehetett volna már jó elintéztést egy szegény elmebeteg elhelyezése s akkor nem keltett volna városszerte feltűnést, mikor a város közepén érte utól a háborodás rohama.

A községi jegyzőnek tudnia kell, hogy kórházba orvosi bizonyítvány nélkül beteget, pláne elmebeteget föl nem vesznek. Itt kezdődik a hiba, hogy ezt a beteget e nélkül indították utra.

Váradon az elmekórházban szintén nem vehetik föl előzetes orvosi bizonyítvány nélkül, bizonyosan azért, hogy visszaélések ellen véde legyen a kórház intézősége. Ezért a kórházba való felvétel előtt orvoshoz küldték a beteget. Paragrafus szerint ez a dolog így megjárja, de a következményt tekintve, mégis csak az lett volna a jobb eljárás, ha a betegnek ideiglenesen adtak volna helyet, míg hozzátartozói az orvosi bizonyítványt megszerzik. Erre azonban úgy látszik, nem gondolt senki s így a beteget magát is végig hurcolták a városon, hogy orvoshoz kerüljenek.

A kórház utasítására a megyei főorvoshoz hajtottak, kit azonban nem találtak otthon. Innen aztán tanácstalanul jártak szekerükkel az utcákat s küzdöttek az időközben rohammal megtámadott asszonyval. Így kerültek a Szent László-térre, honnan bizonyára szemtanu utbagazítására fordultak a városháza tornya alatt elhelyezett rendőrséghez.

Itt a szegény asszonyt ügygyel-bajjal, sok cibálással le akarták venni a kocsiról, de a

rendőrség részéről azt az utasítást kapták, hogy — ha a megyei főorvost nem találták otthon — forduljanak dr. Kassay kertületi orvoshoz, kinek a lakását is pontosan megmagyarázták. A rendőrségen nem volt értelme levenni a székerről azt az örvöngő beteget, mert nincs olyan helyisége, mely erre a célra megfelelné. Hivatalos helyiségben ugyanis nem lehetett elhelyezni, hol az ügyfelek megfordulnak, magánzárkába pedig csak nem tehetnek beteget a büntettesek helyére.

Ennyi része volt a nagyvárad rendőrségnek e szegény asszony dolgában s utasításában is ez irányította. A bánásmód nagyfokú hibáiról nem tudnak. Az egész dolog felügyelésében tévedésnek, félreértésnek kell lenni.

UJDONSÁGOK.

Installáció a káptalanban.

Gabriely Lajos, Fejér Nándor és Csaponyi Ignác tiszteletbeli kanonokok ünnepélyes beigtatása tegnap délelőtt ment végbe a székesegyházban.

A konventuális mise után Fetser Antal segédpüspök, mint a beigtatást végző kanonok a Veni Sanctét informálta, majd megemlékezett az elhunyt tiszteletbeli kanonokról, kiknek helyébe újakat nevezett ki az apostoli király. Méltatta az új tb. kanonokok érdemeit, hosszú évtizedekre terjedő, zajtalan, csendes, de áldásos lelkipásztori működésüket, melyeknek méltó elismerése a királyi és főpásztori kitüntetések. A kinevező okiratok felolvasása után beigtatta őket kiváltságos jogaikba s kifejezte maga és a káptalan örömet, hogy bennük feddhetetlen papi életű, érdemteljes és kiválóan buzgó kartársakat nyert a káptalan.

Az új kanonokok nevében Gabriely Lajos ékes szavakban mondott köszönetet a kitüntetésért s kérte a káptalan jóindulatát, szeretetét. Te Deum zárta be a beigtatási ünnepélyt.

Délben a káptalani nagyprépost ebédet adott az új c. kanonokok tiszteletére.

A kolduspap honvéd volt.

A kolduspapról megemlékeztünk tegnap. Megirtuk, hogy százazreket találtak a hagyatékában, melyeket iskolákra hagyott.

Találtak azonban pénzen kívül mást is. Egy honvéd obsitot, mely azt bizonyítja, hogy Gerlach Ferenc fegyverrel a kezében küzdött a hazáért.

Ezt az obsitot aláírta Fabricius — főhadbiztos is. Ez a Fabricius nagybátyja annak a honvédezredesnek, aki a képviselőházba katonákkal vonult be.

Az obsit szóról-szóra így szól:

A magyarországi hadi főparancsnokság részéről esennel bizonyítottatik

hogy a 3-ik utász-zászlóaljban Gerlach Ferenc őrmester, jászszentmiklósi (Győrmegegyben) 1827-ben született katolikus, nőtelen, mestersége nincsen, öt hónapig becsületesen a magyar hadseregben szolgált és jelenleg beteges, a hadi szolgálatra alkalmatlan állapot miatt a hadi főparancsnokság 615. sz. alatt kibocsátott rendelete értelmében eddigi hű katonai szolgálatától ezennel végképpen fölmentetik és május 31-től kezdve a zászlóalj létszámából kihagyandó.

Kelt debrecen, 1849. május 25.

Kiss Ernő hadifőparancsnok s. k.,
Szentpáli őrnagy s. k.,
Fabricius főhadbiztos s. k.

Utiköltség fejében napi díj és kenyér-készletek június 10-ig ellátva.

Konvich őrnagy.

Ebben a bizonyítványban a »becsületesen« szót az öreg ur ceruzával kétszer aláhuzta.

Tisztelettel felkérjük vidéki előfizetőinket, hogy *egy hátralékban levő, valamint a jelen negyedre szóló előfizetéseiket mielőbb beküldeni sziveskedjenek*, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék.

*** Városatyja jelölés.** Élénk választási küzdelem lesz előreláthatólag vasárnap, december 16-án a Várad-Ujváros városrészben Mihály Adolf lemondása folytán megüresedett egy törvényhatósági bizottsági tag székének betöltése folytán. Ezen városrészben a múltban is a 48-as párt volt többségben, most pedig még biztosabb, hogy a párt jelöltje lesz a győztes. A nagyvárad-i függetlenségi 48-as párt választmánya tegnap tartott gyűlésén állapodott meg a jelölt személyében s a párt egy régi, érdemes tagját: Köblös Ferencet jelölte. A jelölt gyűlésen jelen voltak:

Adorján Emil elnök, Pácz Sándor, Altmann Jakab, Beczkay Lajos, Halász Lajos, Széles Lajos, Székely Sándor, Czeglédy Jeremiás, Lakos Lajos, Cser János, Láng József, Korbély József, Tátray Sándor, Juricskay Barna, Kiss Dávid, Szilárdy Ernő, Peller Ferenc, Schwarcz Izidor, Balogh Döme, Fried Ferenc, Déry János, Sztankovits József, dr. Thury László, Vicsay István, Weisz Lajos, Szabó Dezső, Zboray József, Nyiry Pál stb.

Dr. Adorján Emil elnök felemlítette, hogy a jövő vasárnap lesz betöltve a törvényhatósági bizottságban megüresedett egy tagsági hely. A választmánynak meg kell állapodni a jelölt személyében, nehogy a szavazatok szétforgácsolódjanak s a pártra nézve kedvezőtlen eredménnyel végződjenek. A kijelölt bizottság egyhangúlag Köblös Ferencet jelölte. A választmány a jelölést éljenzéssel fogadta. Volt egy két tag, aki Zboray Gyula jelölését hangoztatta, de beható eszmecsere után teljesen méltányolva Köblös Ferencnek eddigi érdemeit, lelkesedéssel őt jelölték a párt részéről a városatyaságra. A vasárnapi választáshoz bizalmi férfiak Beczkay Lajost és Weisz Károlyt kérték fel. A választmány kifejezést adott továbbá azon óhajának, hogy a választás alkalmából a választmány összes tagjai tevékenyen működjenek közre a párt jelöltje érdekében.

*** Szegénysorsu óvodakötelesek.** A közoktatási miniszter akként intézkedett, hogy Nagyváradon a tíz állami óvodában a szegény gyermekek szülei nem fizetnek óvodíjat s ezt nem külön-külön szegénységi bizonyítvány alapján igazolják, hanem az óvónőknek kell kipuhatólni a szülők szegénységét s ez alapon igazolja a városi tanács. Tegnap terjesztette be az óvodák felügyelő bizottsága a szegény óvodások jegyzékét. A tíz állami óvodába összesen 669 szegény gyermek jár, akik nem fizetnek tandíjat.

*** A megyei hivatalos órák.** Biharvármegye téli közgyűlésén állítólag felfognak szólni a jelenlegi hivatalos órák ellen. A jelenben ugyanis délelőtt fél nyolc órától délután fél kettőig van hivatalos óra és ennek megváltoztatását akarják kivívni. A régi rendszer visszaállítása némi előnnyel járna is, azonban igen sok hátránnyal járna úgy a közönségre, mint a tisztviselőkre. Bebizonyult ugyanis, hogy az egyhuzamban tartott hivatalos órák alatt sokkal többet végeznek a hivatalnokok, mint a megszakított hivatalos óra rendszer mellett. A megszakítással sok idő vész el és fogyasztva lesz a villany, a tűzifa, fásasztva a tisztviselő és még sincs meg az az eredmény, amit a jelenlegi hivatalos órák által el lehet érni. Legnagyobb hátrányát éreznék az új rendszernek a kisebb tisztviselők, kik nem laknak a város közepén, hanem ép mostani hivatalos óra miatt

és a drága lakások miatt a város külsőbb területein. Ezeknek az embereknek naponként négyszer megtenni azt a hosszú utat sok volna. Nem a hivatalos órák megváltoztatása volna kívánatos a vármegyén, hanem a jelenlegi órák szigorú betartását kellene elrendelni a hivatal vezetőknél.

*** Csendőrséget kérnek.** Biharudvariban 4000, a szomszédos Bándban 3000, Szerepen 2100 lélek van. Ezeknek a községeknek közbiztonságára nem örködik senki. Annnyira el vannak fajulva a kihágások különböző nemei, hogy a képviselő testületek kényszerítve érzik magukat arra, hogy csendőrség felállítását kérjék. Legutóbb Biharudvari község képviselőtestülete hozott határozatot ez ügyben. A határozatban azt mondja a képviselő testület, hogy a szociális eszmék terjedése, ferde tanok és felfogások hirdetése megrontják a közönség józan ítéletét, mely által a község vagyoni és élet biztonságát teljesen lerombolták. Kéri a képviselőtestület, hogy a hihetetlenül borzalmas állapotok orvoslására és a közönség védelmére csendőrség felállítását engedélyezze a miniszter.

*** Egy százalék pótdó.** Biharvármegye kérésétében egy százalék van fölveve a jegyzői nyugdíj alap javára. Az erről szóló vármegyei határozat a miniszterhez lett felterjesztve jóváhagyás végett. A miniszter tegnap küldte le a megyei határozatot jóváhagyva a megyei törvényhatóságnak.

*** A Szigligeti Társaság felolvasása.** A Szigligeti Társaság a f. december hó 16-án (vasárnap) délelőtt 11 órakor a kir. jogakadémia disztermében felolvasó ülést tart a következő műsorról: 1. Költemények. Irta és felolvassa dr. Krüger Aladár a társaság rendes tagja. 2. Az imoresszionizmus mérlege. Ertekezés a képzőművészet köréből. Irta és felolvassa dr. Némethy Gyula a társaság rendes tagja. 3. Elbeszélés. Irta és felolvassa dr. Várnay Ferenc a társaság rendes tagja. Külön meghívókat a társaság nem bocsát ki. — A felolvasó ülés ek nyilváníások s azokon minden érdeklődő meghívó nélkül is megjelenhet.

*** Francia kör Nagyváradon.** A francia társalgási kör, melynek programját a lapok pár hete közölték, tegnapelőtt tartotta alakuló gyűlését. Elnök lett Novotny S. Alfonz főgimnáziumi igazgató, alelnök Braunn ezredesné, titkár Perényi Kelemen százados, könyvtárnok dr. Krüger Aladár ügyvéd, pénztárnok Hamvassy Odön banktisztviselő. Az új egyesület januártól kezdve minden hétfőn, szerdán és pénteken fogja összejöveteleit tartani.

*** Öngyilkos bérkocsis.** Tegnap este kilenc óra tájban a Szigligeti színház előtt, — míg benn Szigligeti emlékének adóztak, Fogarassy János facér bérkocsis szíven lötte magát. A lövés zajára nagy tömeg verődött össze. A lövés halálos volt. A holt tetemet bevitték a hulla házba. Tettének oka ismeretlen.

*** Kizárt kőművesek bosszúja.** Svaticska József budapesti kőműves tegnap reggel hatodmagával elment munkahelyére, a Mayer-féle keret- és léccgyárba (Bodor-utca 11). A gyár közelében 15—20 kőműves lesett rájuk, megtámadták és elverték őket. Legrosszabbul Svaticska járt, akit hét helyen megszurkáltak, állapota életveszélyes. A tettesek elmenekültek.

*** Megfagyott ember.** Alig köszöntött be a tél, már is áldozata van. Margitai tudósítónk jelenti, hogy Genyete batárában tegnap reggel egy ismeretlen ember hullájára találtak. A hullán bányász ruha van, a megtartott nyomozás megállapította, hogy az ismeretlen embert legutóbb Miskolcon látták. A boncolás során a halál okául fagyást jelölt meg az orvos.

x Igazán figyelmet érdemelnek az Amerikai Aruház (Olaszi Fő-utca) karácsonyi és újévi újdonságai, melyek ajándék tárgyakul azoknak olcsó árai folytán mindenki által beszerezhetők.

x **A SZENT-LÁSZLÓ nyomdában legújabb divatu és legesinosabb névjegyek, valamint a legszebb bál és esküvői meghívók, ugyiszintén mindenféle nyomtatványok jutányos árban készíttetnek a legszebb kivitelben.**

SZÍNHÁZ.

A hét műsora.

Szerda: Vig özvegy.
Csütörtök: Boszorkány.
Péntek: Szép Ilonka.
Szombat: Lotti ezredes.
Vasárnap: Tavasz.
Hétfő: Gésák.
Kedd: Svihákok.

Prologus.

Irta és előadta: dr. Gyémánt Jenőné.

Amint az idő kiméletlenül morzsoló haladásában mindent megváltoztat, megváltoztatta a prologus értelmét és használatát is.

Az antik világban majd minden előadásra kerülő színjáték prologussal, előszóval kezdődött. Ebben a szerző vázlatosan előadta darabjának tartalmát, megmondta, hogy mily jellemeket akart megszemélyesíteni, kifejtette, hogy a cselekménnyel mily nemzeti vagy erkölcsi hangulatot kívánt felbresztetni és végül megdicsérve a közönség értelmességét — amiért úgy látszik akkor se haragudtak az emberek — a maga és színészei javára a nézők jóindulatát kérte.

Ily értelemben ma már a prologus nem ismerik, sőt meg se tűrik. Vannak ugyan még ma is darabok, melyek hangulatot kelteni vágyó prologussal kezdődnek, de ezeket csak rendkívüli szerzőknek, vagy csak rendkívüli alkalmakhoz engedjük meg. Elbűvölve hallgatjuk ma is a »Faust« prologust, áhitattal lessük a hallhatatlan britt költő egynemű darabjának előszavát — de hol a halandó ma, aki így tudna bennünket a felsőbb régiókba vezetni? Zenei érzékünk ihlettséggel szívja magába az owerturákat, amelyekkel örök életű zeneszerzők a köv tőleg felhangzó melódiák befogadására hangolnak bennünket.

Nemrég itt is, a nemzeti színjátéknak szentelt csarnokban, mily gyönyörrel és élvezettel hallgattuk nagy írónk, Herceg Ferenc felolvasását, amelyben mesteri módon fozkotta a színre kerülő »Bizánc« darabja iránti érdeklődésünket. Sőt a múlt hetekben, a lángra lobbant Rákóczi lelkesedésünkben mily felbuzdulással hallgattuk a prologusnak tekinthető »Rákóczi tiát« megelőző melódrámát!

De hát a mai előadásnál mit jelentsen a prologus? hisz az előadásra kerülő darabokra és még kevésbé az azokban szereplő műkedvelőkre nem szükséges az önkéntes megjelölt jóakarót kikérni. S ami a bemutatandó élőképeket illeti, kétségtelen, hogy az azokban nyilvánuló művészet, a hölgyek bája, a férfiak érdekessége nagyobb tapsviharokat akkor sem válthatnak ki, ha a mai estének prologusát a Szigligeti-társaságnak erre sokkal hivatottabb elnöke mondaná.

Nem! A mai prologus nem célozza, hogy a közönség jóindulatát a bemutatandó élőképekre s színjátékokra megnyerjem, ez a prologus csak jelezni kívánja, hogy a közönség tudatára ébredt annak, hogy városa nagy szülöttjének, a nemzeti színjáték egyik megteremtőjének, a népszínmű egyik atyamesterének Szigligetinek nevére keresztelt, e szép csarnok nem lesz tökéletes addig, míg Szigligeti Ede szobra nem fog arra állandóan tekinteni és így lelkünkben meg nem ujul a költői gondolat: Ime, itt áll városunk szülöttje, a dicső hadvezér szobra, ki lángelméjéből teremtett hadsereggel

hozzájárult ama küzdelem diadalához, melylyel hazánk nemzeti színjátékot teremtett magának.

E felbuzdulás jogosult, ez szép, ez dicső! Nézzük mi történik a művelt nyugaton; nézzük Franciaországot! Majdnem nap-nap után látjuk halljuk, hogy nemcsak fővárosában, de a vidék kisebb helyein egyre-másra emelik az emlékszobrot azoknak, kik az egész országnak teljesített nagy szolgálataikért szülővárosuknak dicsőséget szereztek.

Hölgyeim és Uraim!

Már beszédem kezdetén mondtam, hogy sok dolog, talán minden megváltozott a világon. Nincs ma már az emberi életnek egyetlen nyilvánulata sem, melyhez kritikái bonckéssel s a reformálás vágyával ne nyulnánk. Még a mindenható szeretet is kérdés elé került, s elmondhatjuk, hogy felfogásunk arról oly gyökeresen megváltozott, hogy nemcsak a régmúlt kor gyermekeit ejtenők bámulatba vele, de az egy-két század előtti emberek is hitetlenül csóválják fejüket mai nézeteink hallatára. Csak a szeretet egyik nyilvánulásának értéke és ereje nem változott s ez a szülői szeretet, melynek egyik ágaként az igaz ember rajongással szereti szülői és lakóhelyét, szereti annyira, hogy e szeretettel összeforrasztja a hazafiságot és helyi hazafiságnak, lokalpatriotismusként nevezi.

Ez a szeretet váltotta ki bennünk a vágyat, hogy Szigligeti Edének szobrot emeljünk szülővárosában a legméltóbb helyen, a nevét viselő színház előtt, hogy rágyogjon és hirdesse, hogy emlékéit és iránta érzett hálájukat korbelt polgártársainak utódai, de szellemének kártársai örökre megőrizni kívánják.

A mai prologus legyen tehát bevezetés a remélhetőleg évenként megismétlődő ünnepi estének, melyet városunk a célból rendez, hogy a nagy szülőttje emlékének szentelt szoborhoz az anyagi eszközöket megteremtse. Legyen e prologus előszava annak az apoteosisnak, amely e szobor leleplezése alkalmából hivatott költő tollából fog a műszerető és hálás nagyváradi közönséghez szólni!

Műkedvelők a színpadon. A Szigligeti szobrára rendezett jótékony célú előadást tegnap este megismételték. Bár a nagyváradi három egy krajcáros ujság közül az egyik — igazságtalanul igyekezett egy kis disszonanciát vegyíteni az ünnepi összhangba. Tegnap is telt ház tapsolt a szereplőknek. — Előadás után a műkedvelők a Pannoniában a hajnali órákig mulattak.

TÁVIRATOK.

Minisztertanács Kossuth Ferencnél.

Budapest, december 11. (Saját tud. táv.) Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter egészségi állapota változatlan. Betegségében tartós javulást konstatálnak az orvosok. A délután folyamán lakásán minisztertanács volt, a melyen Darányi Ignác kivételével az összes miniszterek jelen voltak. A tanácskozás fél 6 óráig tartott. — Kossuth Ferencet állandóan sokan látogatják.

A magyar gazdák Polónyinnál.

Budapest, december 11. (Saját tud. táv.) Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület küldöttsége ma tisztelgett gróf Desseffy Aurél vezetésével az igazságügyminiszternél a folytonos munkás-izgatás ügyében. Gróf Desseffy bemutatta a miniszternek a vasárnapi nagygyűlés határozatát. Polónyi Géza kijelentette a küldöttségnek, hogy melegen érez a munkásokkal a tőke visszaélései miatt, de nagyértékű dolgokról van szó s a nap-nap mellett látható izgatás nem áll a jogosult érdek szolgálatában.

A törvényhozásnak ezzel a féktelen izgatással egyszer már le kell számolni.

Megoperált főapát.

Budapest, dec. 11. (Saját tud. távirata) Fehér Ipoly főapát súlyosabb természetű betegségben a Hertz-szanatóriumban tartózkodik. A beteg egyházfőn veszélyes operációt végeztek, amely kitűnően sikerült. Állapota felől sokan kérdezősködtek, a többek között Kohl Medárd püspök a hercegprimás megbízásából járt a szanatóriumban.

Schratt Katalin Budapesten.

Budapest, december 11. (Saját tud. táv.) Schratt Katalin bécsi színésznő Budapesten tartózkodik. A Bristol szállóban lakik, teljesen visszavonulva mindenkitől. Különösen az ujságírókat kerüli.

EGYESÜLETEK.

A 48-as honvédek gyűlése. A Nagyvárad városi és biharmegyei 1848—49-iki honvéd egyesület választmányi tagjait folyó 16-án d. e. 11 órakor lakásomon tartandó választmányi ülésen leendő megjelenésre ezennel meghívom. *Ámánt Béla*, elnök.

Z E N E.

Kamarazene. Vasárnap este lesz megtartva a III. kamarazene-koncert, melynek műsorát a cseh vonósnégyes szereplése tölti. Ez az estély kétségtelenül felejthetetlen művelőzetet fog nyújtani a zene iránt lelkesülő közönség. A csehek ma elismerten első és utólérhetetlen interpretálói a kamarazene és így teljesen indokolt az a ritkán tapasztalható, nagyfokú érdeklődés, mely szereplésük iránt mutatkozik.

A hangverseny műsora: Dvorak: Quartett F-dur. Beethoven: Quartett Op. 18. No 6. Tschairowsky: Quartett F-dur. Jegyek előre kaphatók Vidor Manó könyvkereskedésében 8, 6, 4. és 3. koronáért.

NYILTÉR.



Vendéglő átvétel!

Van szerencsém tudomására adni a tisztelt vendéglő látogatóknak, hogy a **Szabó-féle Körösparti vendéglőt** átvettem és ezt

Komló-kertnek

neveztem.

Izletes magyar konyhával, kitűnő hegyi borral állandó frissen csapolt közkedvelt Nagyvárad sörrel továbbá pontos kiszolgálással vezetem.

Főtörökvésem, hogy az igen tisztelt vendégeim részére kellemes szórakozást nyujtsak és polgári áratok. — Hetenkint háromszor cigányzene.

Elvállalok mérsékelt áron **társas ebédeket, bankettet, lakadalmat.**

Becses pártfogásukért vagyok, teljes tisztelettel

Bors János,

Komló-kert vendéglős,
Körös-utca 1. szám.



Dr Perczel Adolf

üggvédi irodáját

Nagyváradon Pável-utca 14 sz. a.

megnyitotta.

KÖZGAZDASÁG.

Még úgy marad a Hortobágy.

Debrecen városa egyidőre döntött a Hortobágy hasznosítása címén felhozott kérdésben: felszántás, vagy közlegelő maradjon-e? Mult vasárnapra hivta össze *Wessprény Zoltán*, főispán a rendkívüli városi közgyűlést, mely délután 3-tól este fél 7 óráig tartott. Hosszu vita és több indítvány benyújtása után végre is azt szavazta meg a közgyűlés 65 szóval 37 szó ellenében, hogy egy kiküldendő bizottság jövő év szeptember havára ne javaslatot, hanem csak jelentést készítsen a Hortobágy kérdésében. Debrecen városa kilenc éve küldte ki az első bizottságot e tárgyban s a szétágazó indítványok bizonyítják, hogy a Debrecen városára nézve nagy horderejű kérdés még sem érett meg közmegelegedés reményére jogosító megoldásra.

Értéktőzsde.

Budapest, december 11.

Osztrák hitelrészvény	— — —	678.—
Magyar hitelrészvény	— — —	796.—
Leszámitoló bank	— — —	506.—
Rimamurányi	— — —	525.—
Osztrák-m. állam vasutirészvény	— — —	670.—
Közuti vasut	— — —	594.—

A gabonatőzsde határideje.

Budapest, december 11.

Buza április	— — —	14.88	—	14.45
Rozs április	— — —	13.80	—	13.32
Tengeri ápt. 1907	— — —	10.32	—	10.34
Repeze aug.-ra	— — —	26.80	—	27.—
Zab apr.-ra	— — —	15.00	—	92.78

Hivatalos árfolyamok.

budapesti áru- és értéktőzsde 1906 dec 11-én.

Magyar aranyjárdék 4%	— — —	116.40
Magyar koronajárdék 4%	— — —	95.95
Magyar Keleti vasuti államkötvény 4%	— — —	84.47
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	— — —	95.25
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	— — —	96.—
Magyar gyermekny sorsjegy-kölcsön	— — —	204.50
Tisza zab. és szegedi sorsjegy-kölcsön	— — —	153.—
Osztrák járdék papirban	— — —	90.—
Osztrák járdék ezüstben	— — —	100.10
Osztrák korona járdék	— — —	117.—
Osztrák járdék aranyban	— — —	99.—
1860. oszt. államsorsjegyek	— — —	157.50
Osztrák-magyar bankrészvény	— — —	17.60
Magyar hitelbank részvény	— — —	814.50
Városi villamosvasut	— — —	327.50
Osztrák hitelbank intézeti részvény	— — —	679.—
20 frankos frankos (Napolendor)	— — —	14.12
Osztrák-magyar államvasuti részvény	— — —	676.50
Német birodalmi márka	— — —	19.90
London vista	— — —	117.62
Páris vista a	— — —	95.41
20 márkás arany	— — —	23.40

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1906. évi október 1-től.

Nagyvárad—Budapest						Nagyvárad—Kolozsvar						Püspök-Ladány—Debrecen—Ermihályfalva							
	Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	Gy. v.		Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	T. v.		
Nagyvárad ind.	4 15	2 38	8 43	11 36	11 09	2 30	Nagyvárad ind.	2 18	2 06	4 10	12 41	7 14	Püspök-Ladány ind.	11 20	5 50	1 24	4 00	2 24	6 05
B.-Püspöki			8 52	11 47	11 19	2 44	V-Velence	2 26	2 31	4 17	12 48		Debrecen	12 27	6 51	2 50	5 10	3 56	6 45
Bors				11 54	11 26	2 54	V-Vásárhely	2 51	3 04	4 50	1 22	7 31	Ermihályfalva	1 08	7 57	3 47	6 08	4 58	
M.-Keresztos				12 05	11 39	3 18	M.-Telegd	3 05	3 23	5 08	1 43	7 44	Ermihályfalva—Debrecen—Püspök-Ladány						
M.-Petert				12 17	11 51	3 33	Elesd	3 26	3 50	5 23	2 11	8 05							
B.-Ujfalu	4 52	3 18	9 21	12 29	12 05	4 04	Rév		4 14	5 50	2 37		Ermihályfalva ind.	10 43	6 09	8 02	3 14	5 15	9 14
Sáp				12 47	12 25	4 34	Brátka		4 36	6 17	2 58		Debrecen	12 07	6 26	8 37	4 16	6 10	10 31
Báránd				1 01	12 41	4 36	Bucsa		4 36	6 17	2 58		P.-Ladány	1 17		9 44	5 03	0 35	11 29
P.-Ladány	5 39	4 03	10 01	1 45	1 19	5 13	Bucsa	4 16	5 02	6 42	3 33	8 51	Debrecen—Nagy-Léta—Vértés						
Szolnok	7 32	5 39	11 38	3 49	3 44		M.-Hunyad	4 52	5 49	7 23	4 03	9 21							
Nagy-Káta	8 27	6 34	12 36	5 05	5 10		Kolozsvar	5 51	6 59	8 37	5 15	10 18	Vértés—Debrecen—Nagy-Léta						
B.-Pest	9 35	7 50	1 50	6 40	7 10														
Budapest—Nagyvárad						Kolozsvar—Nagyvárad						Szegehalom—P.-Ladány							
	Gy. v.	Gy. v.	Cy. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	Gy. v.	Gy. v.		V. v.	V. v.		V. v.	V. v.	
Budapest ind.	9 15	2 35	7 25	5 45	9 00		Kolozsvar ind.	11 19	7 13	6 05	5 23	12 59	Szegehalom ind.	10 20	5 50	P.-Ladány ind.	6 55	2 04	
Nagy-Káta	10 20	3 20		7 54	10 41		M.-Hunyad	12 23	8 47	9 04		2 13	Füzes-Gyarmat	10 45	6 17	Szerep	7 45	2 40	
Szolnok	11 19	4 15	9 37	9 27	11 52		Bucsa	12 55	9 23	8 51		2 44	B.-N.-Bajom	11 43	7 15	B.-Udvari	7 59	2 57	
P.-Ladány	12 55	5 45	11 13	11 53	2 09	6 00	Bucsa		9 38	9 06			B.-N.-Bajom	11 58	7 30	Füzes-Gyarmat	8 22	3 19	
Báránd				12 07	2 21	5 11	Brátka		9 53	9 23			Szerep	12 09	7 41	P.-Ladány	9 14	4 03	
Sáp		6 04		12 24	2 35	5 32	Rév	1 37	10 10	9 42		3 24	P.-Ladány	1 00	8 32	Szegehalom	9 35	4 28	
B.-Ujfalu	1 33	6 19	11 46	12 46	2 53	6 01	Elesd	1 59	10 27	9 59		3 34							
M.-Petert				1 00	3 05	6 18	M.-Telegd	2 03	10 41	10 13		3 45							
M.-Keresztos				12 05	1 14	3 16	F.-Vásárhely	2 06	10 58	10 30									
Bors				1 28	3 28	6 53	V-Velence	2 11	11 07	10 39									
B.-Püspöki				1 46	3 34	7 05	Nagyváradra	2 32	11 13	10 37	8 36	4 09							
Nagyvárad	2 11	7 07	12 26	1 48	3 44	7 53													
Nagyvárad—Szeged						Szeged—Nagyvárad						Nagyvárad—Arad							
	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.				Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.		Sz. v.	Sz. v.
Nagyvárad ind.	6 02	10 20	4 45	7 40		Szeged ind.	2 44	3 20	4 52	7 20		N.-Várad ind.	6 02	10 20	4 45	7 10	Arad ind.	4 16	5 10
Ósi	6 12	10 30	4 56	7 20		H.-M.-Vásárhely	3 31	4 28	11 34	8 31		Ósi	6 12	10 30	4 56	7 20	Kétegyháza	5 00	6 14
Less	6 29	10 48	5 15	7 44		Orosháza	4 19	5 41	12 22	9 58		Less	6 29	10 48	5 15	7 44	Csaba	5 48	6 56
Cséffa	6 44	11 03	5 34	8 09		B.-Csaba	5 48	6 56	1 38	4 50		Cséffa	6 44	11 03	5 34	8 09	Gyula	6 10	7 19
Szalonta	7 08	11 26	6 02	8 53		Gyula	6 12	7 19	2 02	5 26		Szalonta	7 08	11 26	6 02	8 53	Sarkad	6 33	7 40
Kötegyán	7 28	11 44	6 24	9 22		Sarkad	6 33	7 40	2 22	5 54		Kötegyán	7 28	11 44	6 24	9 22	Kötegyán	6 43	7 51
Sarkad	7 39	11 54	6 33	9 38		Kötegyán	6 43	7 51	2 32	6 11		Sarkad	7 39	11 54	6 33	9 38	Szalonta	7 08	8 20
Gyula	7 59	12 18	6 57	10 09		Szalonta	7 08	8 20	2 57	7 02		Gyula	7 59	12 00	6 57	10 09	Cséffa	7 26	8 40
Békés-Csaba	8 25	1 44	7 41	4 49		Csáka	7 26	8 40	3 15	7 31		Csaba	8 25	1 44	7 41	4 49	Less	7 43	9 02
Orosháza	9 15	2 40	8 59	5 50		Less	7 43	9 02	3 33	7 56		Kétegyháza	11 30	2 34	7 57	5 03	Ósi	7 59	8 19
H.-M.-Vásárhely	10 00	3 27	10 02	7 00		Ósi	7 59	9 16	3 49	8 16		Arad	12 12	3 29	9 00	6 05	N.-Várad	8 10	9 30
Szeged	10 45	4 02	10 55	7 55		Nagyvárad	8 10	9 30	4 00	8 31									
Székelyhid—Margitta—Sz.-Somlyó.						Sz.-Somlyó—Margitta—Székelyhid.						Nagyvárad—Ermihályfalva.							
	V. v.	Sz. v.					Sz. v.	V. v.				Gy. v.	Sz. v.				Sz. v.	V. v.	
Székelyhid ind.	9 46	6 40				Szil.-Somlyó ind.	3 18	1 29			Nagyvárad ind.	6 44	4 25			Ermihályfalva ind.	6 14	5 20	
A.-Keresztur	10 30	7 22				Sz.-Nagyfalu	3 43	2 18			B.-Püspöki	7 10	4 40			Erselind	6 40	6 48	
V.-Abrány	10 44	7 35				Ipp	4 2	2 55			Bihar	7 35	5 24			Székelyhid	7 08	6 48	
Monos-Petri	10 55	7 45				Széplak	4 35	3 08			Paptamási	8 03	5 37			Nagykáglya	7 20	7 02	
Margitta	11 40	8 04				Bályok	4 47	3 24			Gyapoly	8 19	5 53			B.-Diószeg	7 33	7 22	
Felső-Abrány	11 54	8 17				Száldobágy	5 01	3 44			B.-Diószeg	8 44	5 53			Gyapoly	7 48	7 40	
Száldobágy	12 19	8 37				Felső-Abrány	5 19	3 24			Nagykáglya	8 57	6 05			Paptamási	8 09	8 08	
Bályok	12 37	8 50				Margitta	5 38	4 22			Székelyhid	9 38	6 28			Bihar	8 27	8 33	
Széplak	1 00	9 12				Monos-Petri	5 48	4 33			Erselind	9 59	6 49			B.-Püspöki	8 52	8 51	
Ipp	1 30	9 40				V.-Abrány	5 58	4 44			Ermihályfalva	10 31	7 19			Nagyvárad	9 06	9 8	
Sz.-Nagyfalu	1 54	9 59				A.-Keresztur	6 11	4 58											
Szil.-Somlyó	2 18	10 22				Székelyhid	6 50	5 39											
Nagyvárad—Gyoma.						Gyoma—Nagyvárad.						Vésztő—Kötegyán—Hollód.							
	V. v.	Sz. v.					V. v.	Sz. v.				V. v.	Sz. v.				Sz. v.	V. v.	
Nagyvárad ind.	5 47	1 30				Gyoma ind.	3 40	2 30			Vésztő ind.	4 45	5 10			Hollód ind.	4 35	11 11	
Ósi	6 07	1 44				Déva-Ványa	4 37	3 26			Okány	5 07	5 28			Mocsár-Gyanta	4 46	11 12	
Uj-Palota	6 22	1 59				Körös-Ladány	5 13	4 02			Gyanta	5 23	5 43			Rippa	5 02	11 33	
Gyires	8 40	2 16				Szegehalom	5 40	4 33			Sarkad-Keresztur	5 36	5 52			Tenke	5 24	12 10	
Körös-szeg	7 01	2 35				Vésztő	6 12	5 22			Méhkerék	5 52	6 07			Fekete-Tót	5 44	12 32	
Szakáll	7 39	3 03				Kót	6 38	5 52			Kötegyán	6 11	6 14			Fekete-Bátor	6 06	1 11	
Nagy-Tóti	7 55	3 19				Iráz	6 52	6 07			Kötegyán	6 16	6 31			Árpád	6 16	1 11	
Komádi	8 25	3 45				Komádi	7 10	6 36			Pósa	6 29	6 46			Erdő-Gyarak	6 25	1 21	
Iráz	8 42	4 02				Nagy-Tóti	7 22	6 50			Illye	6 48	6 58			Csegöd	6 34	1 31	
Kót	9 14	4 25				Szakáll	7 48	7 23			Csegöd	7 02	7 13			Illye	6 57	1 51	
Vésztő	9 40	5 02				Körös-szeg	8 11	7 47			Erdő-Gyarak	7 12	7 23			Pósa	7 07	2 00	
Szegehalom	10 26	5 45				Gyires	8 33	8 12			Árpád	7 21	7 33			Kötegyán	7 19	2 15	
Körös-Ladány	10 47	6 02				Uj-Palota	8 47	8 27			Fekete-Bátor	7 39	7 54			Kötegyán	7 09	2 40	
Déva-Ványa	11 42	7 00				Ósi	9 03	8 46			Fekete-Tót	7 52	8 09			Méhkerék	8 15	2 50	
Gyoma	12 23	7 44				Nagyvárad	9 20	9 05			Tenke	8 17	8 37			Sarkad-Keresztur	8 33	3 10	
Nagyvárad—Belényes—Vaskóh.						Vaskóh—Belényes—Nagyvárad.						Hollód—Kötegyán—Vésztő.							
	reggel	d. u.					reggel	d. u.				V. v.	Sz. v.				Sz. v.	V. v.	
Nagyvárad ind.	5 30	4 30				Vaskóh-Barest ind.	4 02	2 00			Vegyesvonat					Hollód ind.	4 35	11 11	
Vár-Velence	5 42	4 41				Lunka-Rézbánya (f.m.h.)	4 14	2 13			Okány	5 07	5 28			Mocsár-Gyanta	4 46	11 12	
Rontó 2 sz. órh. (f.m. e. h.)</																			

HIRDETESEK

jutányos árban
felvétetnek a

„TISZÁNTÚL“

kiadóhivatalában.

A Nagyvárad Hitelbank takarék és segélyszövetkezet 1907 január 1-én nyitja meg

V-ik évtársulatát.

Beiratkozni már most lehet a szövetkezet helyiségében.

Kossuth Lajos-utca 10 szám.

Belépési felhívás.

A „Polgári takarék- és segély-szövetkezet“
1907. január 1-én nyitja meg
12-ik évtársulatát.

A szövetkezet kizárólag azon célnak szolgál, hogy kötelező heti befizetések által, apró tőkék gyűjtésével fejlessze s ápolja a takarékosági szellemet, lehetővé teszi, hogy kisebb összegek is gyümölcsöző tőkévé nőhessenek s így mindazoknak, kik keresetüknek csak kis részét tudják félre tenni, szövetkezetünk valóságos gyűjtőpénztára.

A kötelező heti befizetés minden jegyzett üzletész után 20 fillér, mely 3 évig, vagyis 156 héten át fizetendő, mely idő lejártá után az összegyűjtött tőke osztalékkal együtt kiadatik.

Tagok felvétele s az új törzsbetéti könyvecskék kiadása mai naptól kezdve d. e. 9-12-ig, d. u. 3-5 óráig a szövetkezet hivatalos helyiségében (Kossuth Lajos-utca 4. sz.) eszközöltetik.

Nagyvárad, 1906. november 6.

Az igazgatóság.

A 12-ik évtársulat befizetési napjai:

Hétfőn délután 3-5-ig,
Csütörtök délután 3-5-ig.



Réti Takarékpénztár

RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
Nagy-Váradon.

Lebonyolít mindenféle bankügyletet, u. m. váltókölesont nyújt, jelzálogkölesont ad kamatokra betéteit elfogad: könyvre, 5- % mellett és folyószámlára, valamint folyószámlakölesönöket nyújt.

Konvertál kölesönöket előnyös kamatb mellett, előleget nyújt értékpapirokra, kézi zálogokra stb.

Az intézet **Szaniszló-u. 61. sz.** alatt Uri és helyisége **Szaniszló-u.** sarkán Grósz Sándor házában van.



Meghívás.

Az alakítandó **»Magyar Bank«** t. részvényjegyzőt tisztelettel fölkérjük, hogy **1906 évi december 30-án** (vasárnap) délelőtt 11 órakor a **»Zöldfa«** szálloda kis termében tartandó

Az 1906 évi december hó 1-én esedékes

4%-os magyar koronajáradék és 4%-os magyar jelzálog sorsjegyek s z e l v é n y e i t

már november 20-tól kezdve

minden levonás nélkül pénztárunknál beváltjuk.

Biharmegyei Takarékpénztár.

alakuló közgyűlésen megjelenni sziveskedjenek.

A közgyűlés tárgysorozata:

1. Az alaptőke biztosításának megállapítása.
2. Az alapszabályok megállapítása.
3. A társaság megalapításának elhatározása.
4. Az igazgatóság kinevezésének bejelentése és a felügyelő bizottság megválasztása.
5. Az alapítók részére a felmentvény megadása.

Kelt Nagyváradon, 1906 évi december hó 12-én.

Az alapítók.

Uj fűszer-üzlet!

Van szerencsém az igen tisztelt vevőközönség szives tudomására hozni, hogy Kálvária-utca 6. szám alatt a mai kor igényeinek megfelelő fűszer és vegyes-áru üzletet nyitottam, és azt teljesen friss és a legjobb minőségű áruval rendeztem be, miért is az igen tisztelt vevőközönség szives pártfogását kérve, vagyok kiváló tisztelettel

Nemes Lajos.

HÁASZ MANÓ női kézmű- és divatáruháza

NAGYVÁRAD zöldfa-utca elején

Hihetetlen olcsón lesz most minden cikk árusítva míg a

karácsonyi és ujévi vásár tart.

Tekintettel a nálam levő óriási forgalomra, kérem mielőbb a szükséges dolgokat beszerezni, mivel az ünnepek felé többnyire olyan zsufolásig van üzletemben, hogy valóban megvan nehezítve a vevők kényelmes kiszolgálása.

1503.

Egy-két jó családból való,
2—3 középiskolát végzett fiu
fizetéssel felvétetik
tanulónak
a Szent László nyomdában.

Értesítés.

A Leszámitoló és Jelzálogbank részvénytársaság igazgatósága részvényeseinek 1906. november 25-én megtartott közgyűlésén hozott határozata értelmében a társaság részvénytőkéjét 500000 koronával

m á s f é l m i l l i ó,

azaz egymillió ötszázezer koronára felemeli a következő módokat mellett:

1. Kibocsájtanak 2500 darab új részvény 200 korona névértékkel.

2. Minden új részvényért a részvénytőkére 200 korona, a tartaléktőkére 100 korona, összesen tehát 300 korona fizetendő: azonfelül a részvény kiállítására és illeték fejében 3 korona.

3. A részvények értékében 50%, azaz százötven korona fizetendő, míg a másik 50%, azaz százötven korona, valamint a 3 korona kiállítási díj legkésőbb 1906. december 31-ig. Ezen időpontig a befizetett összegek után 50 százalékos kamattal térül vissza, míg ellenben a késedelmes fizetők 1907. január 1-től számított 6 százalékos kamatot tartoznak fizetni.

4. A részvényesek az új részvényre elővételi joggal bírnak s pedig aképpen, hogy két darab régi részvény re egy új részvény jegyezhető.

5. Az új részvények a régiekkel mindenben egyenlők s már az 1907. üzletév jövedelmében részesednek.

6. A részvényesek elővételi jogukat részvényeik bemutatásával 1906. évi december 15. napjáig bezárólag gyakorolhatják, míg a részvényjegyzés zárhatárideje 1906. december 20-ik napja.

Nagyvárad, 1906. november 25.

Leszámitoló és Jelzálogbank részvénytársaság igazgatósága.

Ogólnk 1870-ben
alapították

Egy káson dr.
nyomdában
1870-1871-
évi levetés
1870

WIRTH JÁNOS és FIA

arany- és ezüstművesek

gyári raktára és új eladási helyisége
folyó évi december havában nyílik meg

IV., Városház-utca 3-5. sz. alatt.

Az új helyiség régi helyiségünkben (IV. Ferecskék-ter 9.)
azon méretekkel lesz melletti már csak révié ideig tart.

Nagyvárad város VILLAMOS MŰVE

Értesíti a n. érd. izzólámpa körtöket tart raktáron 3 legfeljebb 3-4 watt fogyasztással gyertyánként, melyek legolcsóbb áron kaphatók. **A sima izzólámpa ára darabonként 72 fillér**, homályos (matt), színes fényképész-lámpák és mindennemű izzólámpa különlegességek ugyancsak kartell áron kerülnek eladásra. Ugyanott kaphatók **nerst-lámpák és osmium-lámpák** gyertyánként 1-5 watt fogyasztással.

Csillárok, és villamosmotorok eredeti gyári árak mellett
ivlápák **kaphatók.** A villamos mű igazgatósága elvállalja
villamosvilágítási

erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, ivlápák kezelését, hozzávao szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb ár mellett

Nagyobb megrendeléseknél megfelelő engedmény. Költségvetés ingyen.



ROSENBERG IZSO

impregnált cementfedélcserep gyára,
Nagyvárad.

Ajánlja kitünően bevált cementfedélcserep gyártmányait.

Évi gyártási képesség 1.000.000 darab.

Piros, fekete és cementszürke színben! Legmesszebb menő szavatosság!

Hófúvásnak és esőnek ellenálló anyag.

Telefon 67. szám.

Jutányos árak!

Telefon 67. szám.